

Sygn. akt IV CZ 96/16

POSTANOWIENIE

Dnia 25 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z powództwa "L." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w [...] przeciwko P. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K., Przedsiębiorstwu Handlowo - Usługowemu P. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. w likwidacji i M. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 25 stycznia 2017 r.,

zażalenia pozwanego M. K.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 4 listopada 2015 r., sygn. akt I ACa .../15,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 4 listopada 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...] odrzucił apelację pozwanego M. K. od wyroku Sądu Okręgowego w [...] z dnia 20 grudnia 2013 r. wobec uiszczenia opłaty sądowej w spóźnionym terminie.

Sąd ustalił, że pozwany po częściowym zwolnieniu od kosztów sądowych został wezwany do uzupełnienia braku apelacji poprzez uiszczenie opłaty w kwocie 4.099 zł w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia. Pozwany odebrał wezwanie w dniu 7 listopada 2014 r. i uiścił ją w biurze usług płatniczych, prowadzonym pod nazwą „M. K.”, w dniu 14 listopada 2014 r. Opłata wpłynęła na rachunek Sądu Okręgowego w [...] w dniu 18 listopada 2014 r. W ocenie Sądu pozwany nie uiścił opłaty w formie bezgotówkowej za pośrednictwem banku, tylko innej instytucji pośredniczącej, stąd należy przyjąć datę uznania rachunku sądu, a nie przekazania środków pieniężnych tej instytucji.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł pozwany. Dochodząc uchylecia zaskarżonego postanowienia zarzucił błędną wykładnię § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 3 ust. 3 i art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych w zw. z art. 5 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe poprzez przyjęcie, że uiszczenie opłaty w formie bezgotówkowej na rachunek bieżący dochodów właściwego sądu za pośrednictwem innej niż bank instytucji pośredniczącej w przekazywaniu środków powoduje, iż datą uiszczenia opłaty sądowej na rachunek bankowy sądu jest dzień uznania nią rachunku bankowego właściwego sądu, a nie dzień przekazania odpowiednich funduszy tej instytucji. Do zażalenia został załączony wydruk Rejestru Usług Płatniczych Urzędu Kontroli Nadzoru Finansowego wskazujący, że biuro prowadzone pod nazwą „M. K.”, jest zarejestrowane jako biuro usług płatniczych pod nr [...].

Sąd Najwyższy zważył:

W stanie prawnym obowiązującym w dacie relewantnych czynności ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2014, poz.1025 ze zm.) przewidywała w art. 9 pkt 1 delegację dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych, w tym wnoszonych na rachunek bankowy sądu zakreślając jednocześnie dyrektywę „względu na łatwość uiszczania opłat przez strony oraz skutek w postaci zwrotu lub odrzucenia pisma, od którego przy jego wniesieniu nie została uiszczona należna opłata”. Wydane na jej podstawie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2006, Nr 27, poz. 199 ze zm.), zastąpione od 1 stycznia 2017 r. rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2016, poz. 408 ze zm.) określało, że opłaty sądowe w sprawach cywilnych uiszcza się w formie bezgotówkowej na rachunek bieżący dochodów właściwego sądu albo w formie wpłaty gotówkowej, bezpośrednio w kasie sądu lub w formie znaków o odpowiedniej wartości wykonanych według ustalonego wzoru, zwanych dalej „znakami opłaty sądowej” (§ 2 ust. 1). Brak przepisów precyzujących sposób uiszczania opłat w formie bezgotówkowej, mimo powstania rynku usług płatniczych świadczonych w różnych formach organizacyjno-prawnych, spowodował istotne wątpliwości praktyki co do tego, jaką datę należy przyjąć jako datę uiszczenia opłaty – przekazania środków pieniężnych „pośrednikowi”, czy uznania rachunku bankowego właściwego sądu.

Za wykładnią zawężającą i przyjęciem, że jeżeli opłata sądowa jest uiszczona za pośrednictwem niebankowej instytucji płatniczej (parabanki, pośrednicy, instytucje doręczeniowe) to dniem jej wniesienia jest dzień uznania nią rachunku bankowego właściwego sądu, a nie dzień przekazania odpowiednich funduszy tej instytucji opowiedział się Sąd Najwyższy m.in. w nie publikowanych postanowieniach z dnia 30 czerwca 2005 r., IV CZ 54/05, z dnia 10 czerwca 2005 r., II CZ 49/05, z dnia 26 września 2008 r., V CZ 54/08, z dnia 20 lutego 2015 r., V CZ 120/14. Wskazano w nich na obciążenie strony, która posługuje się podmiotem pośredniczącym między nią a bankiem prowadzącym rachunek bankowy sądu, pełnym ryzykiem korzystania z usług pośrednika, obejmującym

także datę przekazania środków i uznania rachunku bankowego sądu. Podniesiono, że czynnościom procesowym podejmowanym przez strony należy stawiać równe wymagania, a art. 165 § 2 k.p.c. ma charakter wyjątkowy, toteż rozszerzanie go w drodze wykładni do instytucji i osób zajmujących się działalnością polegającą na transferze pieniędzy jest niedopuszczalne.

Odmienne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 19 września 2007 r., III UZ 12/07, z dnia 21 stycznia 2015 r. IV CZ 96/14 (OSP 2015, nr 12, poz. 119). W drugim z nich stwierdzono, że nie należy różnicować daty wniesienia przez stronę opłaty sądowej w zależności od tego, czy została ona przekazana za pośrednictwem banku, czy legalnie uczestniczącej w obrocie finansowym instytucji płatniczej, działającej na podstawie ustawy z 2011 r. o usługach płatniczych. Podkreślono, że Minister Sprawiedliwości wydając przepisy rozporządzenia nie zrealizował dyrektywy „względu na łatwość uiszczania opłat przez strony oraz skutek w postaci zwrotu lub odrzucenia pisma, od którego przy jego wniesieniu nie została uiszczona należna opłata”. Pośrednio pogląd ten znajduje wsparcie w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2014 r., III CZP 112/13 (OSNC 2014, nr 12, poz. 122), w którym przyjęto, że datą uiszczenia opłaty sądowej na rachunek bankowy sądu wnoszonej w postaci wpłaty gotówkowej w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego (Poczty Polskiej S.A.) jest data przyjęcia tej wpłaty przez operatora.

Sąd Najwyższy, w składzie rozpoznającym zażalenie, podziela to stanowisko dodatkowo odwołując się do następujących argumentów. Zgodnie z art. 5 ust. 1 i ust. 5 prawa bankowego jednostki organizacyjne inne niż banki, jeżeli przepisy odrębnych ustaw uprawniają je do tego, mogą wykonywać czynności bankowe, m.in. polegające na przeprowadzaniu bankowych rozliczeń pieniężnych oraz wykonywaniu innych czynności przewidzianych w odrębnych ustawach wyłącznie dla banku. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (jedn. tekst: Dz.U. 2016, poz. 1572) stwierdza, że określenie biuro usług płatniczych w rozumieniu ustawy oznacza osobę fizyczną, osobę prawną oraz jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, wpisaną do rejestru biur usług płatniczych, prowadzącą działalność w zakresie świadczenia usługi płatniczej, o której mowa w art. 3 ust. 1 pkt 6. Działalność

w zakresie świadczenia usług płatniczych może być wykonywana wyłącznie przez dostawców usług płatniczych, w tym biuro usług płatniczych. Jedyną usługą, którą mogą świadczyć również biura usług płatniczych na rynku usług płatniczych, jest usługa przekazu pieniężnego, która nie wymaga prowadzenia rachunku płatniczego, gdyż polega na transferze do odbiorcy lub do innego dostawcy przyjmującego środki pieniężne dla odbiorcy środków pieniężnych otrzymanych od płatnika albo na przyjęciu środków pieniężnych dla odbiorcy i ich udostępnieniu odbiorcy. Przyjąć zatem należy, że taki podmiot, wpisany do rejestru prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego jest uprawniony do dokonywania wskazanej czynności przekazu pieniężnego, odpowiadającej czynności bankowej przekazu, a tym samym dzień zlecenia jego dokonania i przekazania odpowiedniej kwoty środków pieniężnych należy traktować tak jak dzień złożenia w banku polecenia przelewu i odpowiednio uznać za datę uiszczenia opłaty sądowej w formie bezgotówkowej. Jedynym warunkiem skuteczności jest rzeczywiste wykonanie transferu na rachunek bieżący dochodów właściwego sądu.

W tym stanie rzeczy zażalenie jest uzasadnione i Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie.

aj

kc